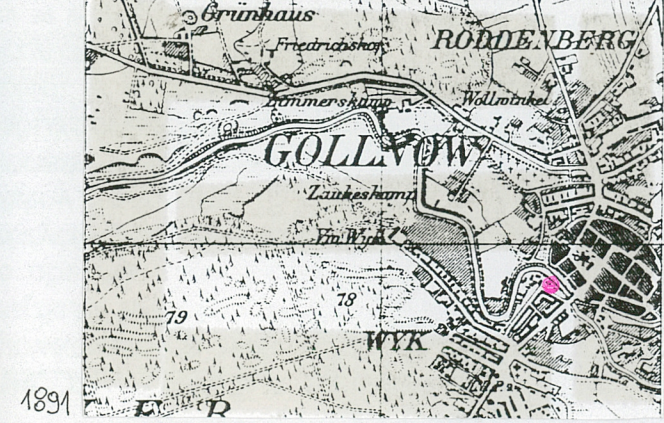

1. Obiekt	2. Czas powstania	3. Miejscowość
SPICHLERZ	poł. XVIII w. (1749 r. ?)	GOLENIÓW

4. Adres	Goleniów ul. Nadrzeczna 8 p-ta 72-100
nr działki	6/105
nr hipoteczny	KW [redacted]
5. Przynależność administracyjna	
województwo	szczecińskie
gmina	m. Goleniów <i>pow. Goleniowski</i>

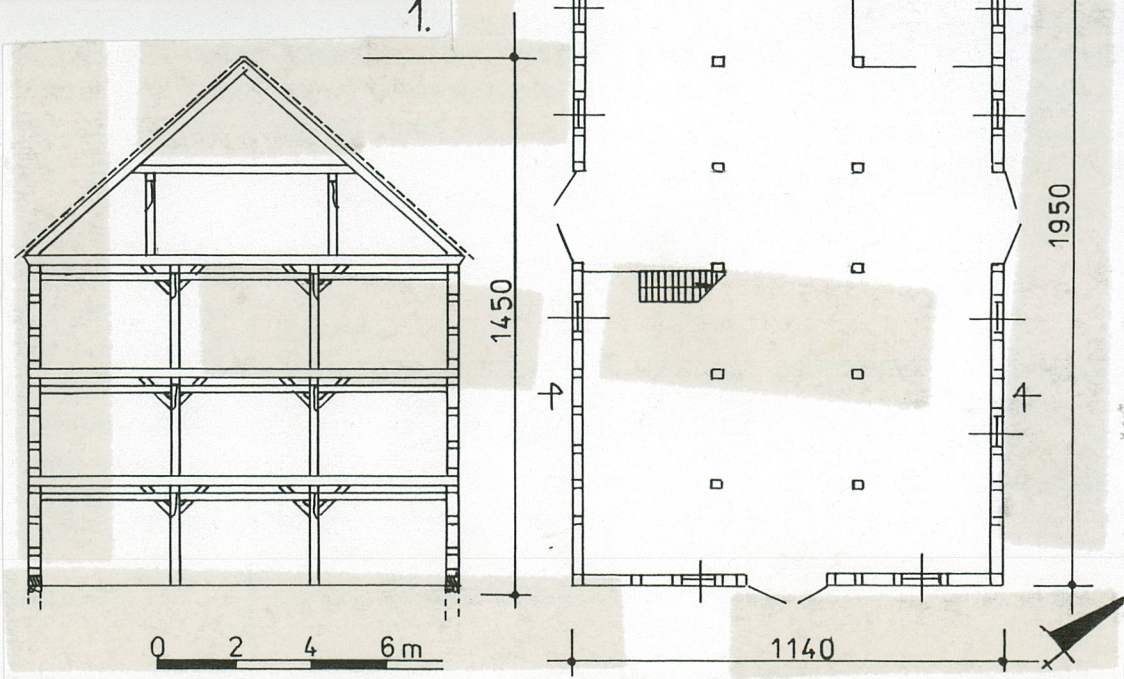
6. Poprzednie nazwy miejscowości
Gollnow (do 1945 r.)

7. Przynależność administracyjna przed 1 VI 1975 r.
województwo szczecińskie
powiat Goleniów

8. Właściciel i jego adres
[redacted]

9. Użytkownik i jego adres
[redacted]

10. Rejestr zabytków
Nr <i>A-1244</i> data <i>24.04.1955 r.</i>

Dzieje spichlerza goleniowskiego oraz nadrzecznych budynków magazynowych należy wiązać z portem nad rzeką Iną, która stanowiła ważną drogę wodną handlu hanzeatyckiego.

W 1268 r. Goleniów otrzymał prawa miejskie, w 1314 r. lokowany na prawie lubeckim; od 1368 r. miasto zostało członkiem Hanzy i konkurowało w handlu ze Stargardem.

Od poł. XVI do pocz. XVIII w. członkowie gildii kupieckiej w Goleniowie mieli monopol na handel zbożem na rzece Inie. Port rzeczny zlokalizowano w południowej części miasta, przy trakcie w kierunku Szczecina.

W 1 poł. XVII w., w czasie wojny 30-letniej miasta portowe nad Iną zostały znacznie zniszczone, upadło rzemiosło i handel, przy czym z czasem Goleniów odzyskał dawną świetność (z uwagi na bliskość ujścia rzeki), zaś Stargard przestał się liczyć jako ośrodek handlu rzeczno-

Dowodem na rozwój handlu rzeczno i znaczenie w obsłudze przewozów na Zalewie Szczecińskim była budowa nowych spichlerzy i magazynów.

Ewidencjonowany spichlerz został wzniesiony w **poł. XVIII w.** (1749 r.), na starych fundamentach; obecność spichlerzy na tym miejscu datuje się od pocz. XIV w.

Od pocz. XIX w. Goleniów stracił jednak znaczenie jako port Zalewu Szczecińskiego, zaś utrzymał pozycję hegemonu w żegludze i przeładunkach śródlądowych – w 1872 r. posiadał 54 jednostki pływające.

c.d. wkładka nr 1

Orientacja

Golczewo to stosunkowo duże miasto gminne (d. powiatowe) położone w odległości ok. 35 km na póln.-wschód od Szczecina. Miasto usytuowane nad rzeką Iną, na obszernej polanie Puszczy Goleniowskiej. Przez Goleniów prowadzi droga krajowa nr 6 (Szczecin – Gdańsk), stacja kolejowa zapewnia połączenia w kierunku Szczecina, Świnoujścia, Kamienia Pomorskiego, Płotów i Myszewa.

Sytuacja

Ewidencjonowany spichlerz zlokalizowany jest w południowej części miasta, po pld.-zachodniej założenia staromiejskiego, na wysokości fragmentu, zachowanych murów miejskich. Działka siedliskowa (6/105, o pow. 4378 m²) w kształcie wydłużonego prostokąta, przestronna, usytuowana bezpośrednio na lewym brzegu rzeki Iny. Parcela częściowo wygradzona metalową siatką (ujęta w ramy); wjazd od pld.-wschodu z ul. Szczecińskiej oraz z zachodu – w przedłużeniu ul. Nadbrzeżnej.

Spichlerz posadowiony w głębi działki, oddalony ok. 100 m od ul. Szczecińskiej (zorientowany szczytowo względem tej drogi) i ok. 10 m od rzeki, która na wysokości spichlerza posiada pierwotne, po portowe umocnienia brzegu.

Materiał, technika, konstrukcja:

Posadowienie: podmurówka z kamienia łamanego, zwieńczona warstwą cegły ceramicznej w układzie główkowym na zrąb, a na tym ułożona drewniana podwalina szkieletowej konstrukcji ścian. W związku z wymianą większości podwalin „nadmurowano” również cokoły (2-3 warstwy cegieł), które obecnie mają wysokość od 20 do 60 cm nad poziomem gruntu. Pierwotna podwalina (w szczycie pld.-wschodnim) o wymiarach 20 x 24 cm, zwęglowane w narożnikach, zaś wtórne podwaliny o przekroju 16 x 18 cm. Cegła ceramiczna w podmurówce maszynowa, typowa.

Ściany: wykonane w konstrukcji szachulcowej (szkieletowej), z ceglanym wypełnieniem kwater. Szkielet konstrukcyjny tworzą - na każdej z trzech kondygnacji - rytmicznie rozmieszczone słupy, osadzone dołem w podwalinie, górą spięte oczepem i połączone dwoma poziomymi ryglami; w kwaterach przynaroznych - dwukrotnie szerszych – umieszczone są ukośne zastrzały. Szkielet konstrukcyjny w większości historycznie wtórny, wykonany z drewna iglastego, impregnowany, z regularnych kanciaków ok. 15-16 x 17-18 cm; połączenia ciesielskie są kołkowane. Wypełnienie pól międzyryglowych z niemaszynowej cegły ceramicznej, o wym. 27 x 1112,5 x 6 cm; kwatery wyprawione gładkim tynkiem cementowo-wapiennym i bielone.

Wnętrze bez podziałów; niewielki kantor na parterze wydzielony płycinowo-deskowym przepię-

c.d. wkładka nr 1

<p>14. Kubatura ok. 1.550 m³</p>	<p>15. Powierzchnia zabudowy 222,3 m²</p>	<p>16. Przeznaczenie pierwotne spichlerz</p>	<p>17. Użytkowanie obecne budynek magazynowy</p>
<p>18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja (po 1945 r.)</p> <p>Po 1945 r. w budynku wykonano tylko bieżące (doraźne) remonty. W 1997 r. przeprowadzono remont obiektu: zaimpregnowano szkielet konstrukcyjny, uzupełniono ubytki tynku, pobielono pola międzyryglowe, przełożono pokrycie dachowe, wymieniono stolarkę.</p> <hr/> <p>19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcja i pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje)</p> <p>Ogólny stan techniczny należy określić jako zadawalający; brak widocznych zagrożeń konstrukcyjnych. Nieznacznie skorodowany szkielet konstrukcyjny, brak części pował deskowych stropu; obiekt przeznaczony do kompleksowego remontu i adaptacji na budynek hotelowy.</p>		<p>20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie</p> <p>Ewidencjonowany obiekt to całościowo zachowany, XVIII-wieczny, ryglowy spichlerz, który stanowi jedyny element dawnej infrastruktury portu rzecznego. Budynek o wartościach zabytkowych, waloryzuje historyczną kompozycję przestrzenną miasta, podlega pełnej ochronie konserwatorskiej.</p> <p>W sensie konserwatorskim bezwzględnej ochronie podlega:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) pierwotną, 3-kondygnacyjną bryłę z wysokim dachem naczółkowym i dachówkowym (ceramicznym) pokryciem; 2) pierwotna forma architektoniczna, oparta na ryglowej konstrukcji ścian, z odsłoniętym szkieletem i tynkowanymi polami międzyryglowymi; 3) skala przepruć okiennych i drzwiowych, które winny zawierać się w obrębie pól międzyryglowych; wszelkie zmiany należy wprowadzać na zasadzie pełnej symetrii; 4) elementy dawnej windy w szczycie pld.-wschodnim, które charakteryzują się dekoracyjną snycerką <p>Wszelkie prace remontowe winny być prowadzone pod nadzorem WKZ w Szczecinie.</p>	

21. Akta archiwalne i źródła ikonograficzne (rodzaj, numer i miejsce przechowywania)

Mapa topograficzna Goleniowa (niem. Gollnow) z 1898 r. – kserokopia ze zbiorów BDZ w Szczecinie.

23. Uwagi różne

nr neq. 60.384 – 60.390

24. Opracował: (imię, nazwisko, data, podpis)

tekst **mgr Waldemar Witek – BSiDK Szczecin, X.1998 r.**

plany, rysunki **mgr Waldemar Witek – BSiDK Szczecin, X.1998 r.**

zdjęcia, fotogr. **mgr Waldemar Witek – BSiDK Szczecin, X.1998 r.**

miejsce przechowywania negatywów **PSOZ w Szczecinie**

**KARTA PO WYPEŁNIENIU PODLEGA OCHRONIE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW
PRAWA AUTORSKIEGO**

22. Bibliografia

H. Berghaus, Landbuch des Herzogthums Pommern und des Fürstenthums Rügen, cz. II, T. V, Berlin 1872.

S. Januszewski, Zabytkowe budowle hydrotechniczne i inne rzeki Iny, Wrocław 1996 (maszynopis w PSOZ Szczecin).

H. Lemcke, Die Bau – und Kunstdenkmäler des Regierungsbezirks Stettin, Hf. IX, Der Kreis Neugard, Stettin 1910.

25. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach
(daty, imiona i nazwiska wypełniających)

26. Załączniki

3 wkładki szczegółowe

1. Miejscowość GOLENIÓW	4. Obiekt (nazwa jak w karcie) SPICHLERZ ul. Nadbrzeżna 8	5. Zawartość wkładki: tekst, widok miasta z 1617 r., plan sytuacyjny, foto
2. Gmina m. Goleniów		
3. Województwo szczecińskie		

c.d. rubr. nr 12

Na przełomie XIX/XX w. nastąpił kres żeglugi na rzece Inie, co zostało spowodowane przez rozwój kolejnictwa.

Brak informacji o właścicielach i funkcji miejscowego spichlerza w 1 poł. XX w., ale należy przypuszczać, iż pełnił on funkcje magazynowe i był własnością miasta. Prawdopodobnie w okresie międzywojennym obiekt został wyremontowany; w owym czasie wymieniono część drewnianego szkieletu konstrukcyjnego, stolarkę oraz wzmocniono więźbę dachową.

Po 1945 r. budynek został przejęty przez Skarb Państwa, użytkowany przez Gminną Spółdzielnię (hodowla drobiu, skup surowców wtórnych); od 1996 r. stanowi własność [REDAKTOWANE] którzy przeprowadzili remont obiektu oraz planują adaptować spichlerz na hotel.

Ewidencjonowany obiekt to wolnostojący, okazały, 3-kondygnacyjny, ryglowy spichlerz typu podłogowego, o pierwotnej (XVIII-wiecznej) formie architektonicznej.

c.d. rubr. nr 13

Stropy: drewniane, belkowe nagie, wsparte na dwóch podciągach i układzie słupów; całość stabilizowana rozporami i mieczami.

Więźba dachowa: drewniana, o konstrukcji krokwiowo-jętkowej z płatwiami pośrednimi i obustronnymi podporami stolcowymi; stopy krokwi osadzone na wpust ukośny w belkach stropowych, a poszczególne wiązary stabilizowane krótkimi mieczami.

Daszek windy o konstrukcji krokwiowej

Pokrycie: połaci dachowych stanowi ceramiczna dachówka karpiówka, ułożona w „koronkę” (podwójnie); kalenica i naroża zabezpieczone ceramicznymi gąsiorami.

Podłogi: na parterze posadzka betonowa oraz bruk w osi poprzecznego przejazdu. Na wyższych kondygnacjach podłogi deskowe, które stanowią powalę stropu.

Schody: na wyższe kondygnacje wtórne, metalowe, 1-biegowe.

Stolarka okienna: krosnowe, 1-skrzydłowe, dzielone szczeblinami na cztery kwatery (fot. 4), zaopatrzone w zewnętrzne, 1-skrzydłowe (deskowe) okiennice, zawieszone na pasowych zawiasach – fot. 6.

Stolarka drzwiowa: historycznie wtórne. Są to 2-skrzydłowe, deskowe (spagowe) wrota, zawieszone na pasowych zawiasach (fot. 5-6). Otwór w szczycie pld.-wschodnim opracowany łukowato, z pierwotnymi (ukośnymi) zastrzałami.

c.d. wkładka nr 2

Wkładkę złożył: **mgr W. Witek, X.1998 r.**

Miejsce przechowywania negatywów: **PSOZ w Szczecinie**

Wzór ODZ

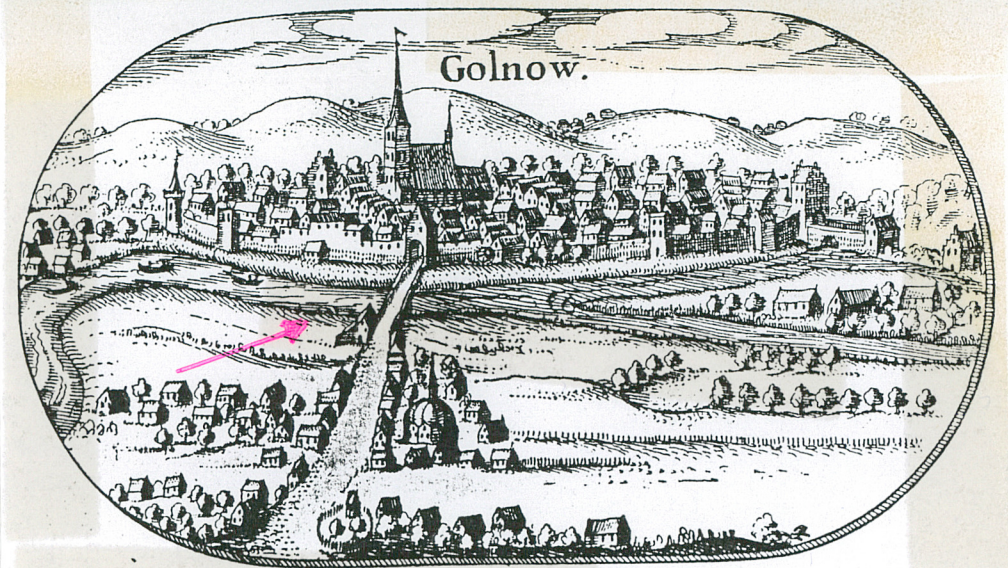
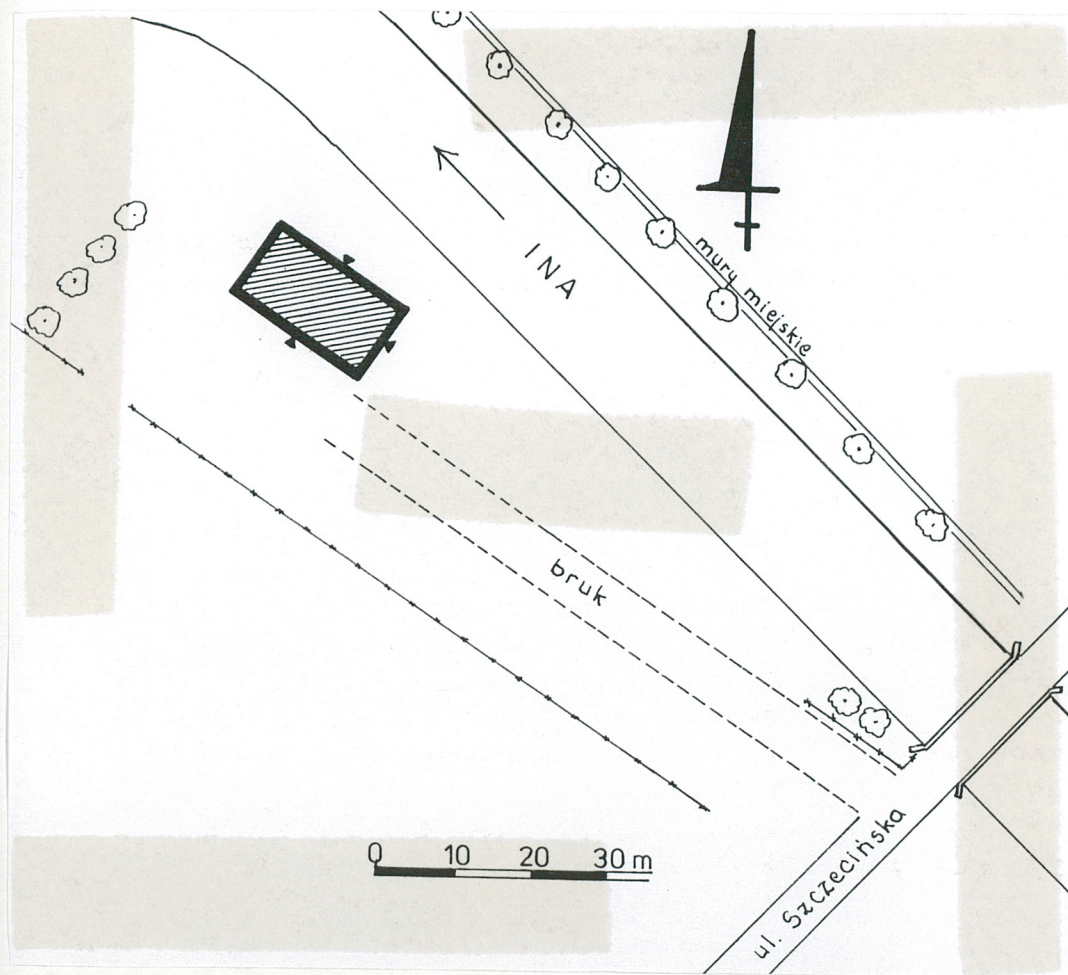

Fig. 28. Gollnow; Ansicht der Lubinschen Karte (1617).

1. Miejscowość GOLENIÓW	4. Obiekt (nazwa jak w karcie) SPICHLERZ ul. Nadbrzeżna 8	5. Zawartość wkładki: tekst, foto
2. Gmina m. Goleniów		
3. Województwo szczecińskie		

c.d. rubr. nr 13**Rzut**

Budynek założony został na planie prostokąta, zorientowanego na osi SE – NW, o wymiarach 1140 x 1950 cm; front zwrócony w kierunku płd.-wschodnim, w stronę ul. Szczecińskiej, przy czym funkcjonalnie obiekt jest zwrócony w stronę rzeki (na płn.-wschód). Do wnętrza spichlerza prowadzą trzy wejścia: pośrodku ściany płd.-wschodniej i w obu – na osi – ścianach długich.

Rozplanowanie wnętrza nie wykazuje cech wtórnych; poszczególne kondygnacje nie posiadają podziałów pionowych. Na parterze – w osi poprzecznego przejazdu – wytyczony jest przejazd, a przy narożniku północnym wydzielony niewielki kantor. Pierwotnie kondygnacje spichlerza były przeznaczone do przechowywania zboża w formie kopca lub zasieków – drewnianych przegród, w formie skrzyń zasypowych.

Bryła

Ewidencjonowany obiekt charakteryzuje się zwartą, proporcjonalną bryłą w formie leżącego prostopadłościanu, nakrytego wysokim dachem naczółkowym. Wysokość całkowita wynosi ok. 1450 cm, a stosunek wysokości ścian do wysokości dachu 2 : 1. W sensie formalnym jest to budynek III kondygnacyjny (poszczególne kondygnacje o wysokości 270 cm), niepodpiwniczony, z użytkowym (składowym) poddaszem; poszczególne kondygnacje dostępne po 1-biegowych schodach.

Elewacje

Elewacje budynku o pierwotnej, jednorodnej kompozycji i wystroju, który wynika z regularnej konstrukcji (szachownicy) ścian ryglowych.

Elewacja frontowa 4-kondygnacyjna, 3-osiowa, lustrzanie symetryczna, zaakcentowana nadwieszoną konstrukcją wyciągu (windy), z profilowanymi mieczami i końcami belek. Elewacja szczytowa płn.-zachodnia również 4-kondygnacyjna, 4-osiowa, symetryczna, zaś szczyt rozwiązany na polu trapezu, 2-osiowy. Elewacje ścian długich 3-kondygnacyjne: płn.-wschodnia 5-osiowa, lustrzanie symetryczna; płd.-zachodnia 4-osiowa, rytmiczna.

Elewacja płd.-wschodnia i elewacje ścian długich o jednakowej fakturze i kolorystyce: szkielet drewniany impregnowany na kolor ciemno brązowy, skonstrastowany z tynkowanymi i bielonymi polami międzyryglowymi. Elewacja płn.-zachodnia z nietynkowanymi fachami i widocznym wątkiem ceglanego wypełnienia.

c.d. wkładka nr 3

Wkładkę założył: **mgr W. Witek, X.1998 r.**

Miejsce przechowywania negatywów: **PSOZ w Szczecinie**

Wzór ODZ

3.

4.

5.

1. Miejscowość GOLENIÓW	4. Obiekt (nazwa jak w karcie) SPICHLERZ Ul. Nadbrzeżna 8	5. Zawartość wkładki: tekst, foto
2. Gmina m. Goleniów		
3. Województwo szczecińskie		

c.d. rubr. nr 13**Wypożyczenie**

Jedynym elementem pierwotnego wyposażenia jest konstrukcja nośna wyciągu (windy), umieszczona w szczycie płd.-wschodnim, ale pozbawiona mechanizmu transportowego.

Instalacje

Elektryczna, odgromowa, połączenie dachu orynnowane z przynaróznymi rurami spustowymi.

Spis fotografii:

1. widok ogólny od południa
2. elewacja frontowa (płd.-wschodnia)
3. elewacja płn.-wschodnia, widok od strony murów miejskich
4. elewacja szczytowa płn.-zachodnia
5. łukowate wrota i okiennice w szczycie płd.-wschodnim
6. wrota i okiennice w elewacji płd.-zachodniej
7. konstrukcja wyciągu (windy) w szczycie płd.-wschodnim

Wkładkę założył: **mgr W. Witek, X.1998 r.**

Miejsce przechowywania negatywów: **PSOZ w Szczecinie**

Wzór ODZ

6.

7.